
PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD, 10.09.13

Yn bresennol: Y Cyngorydd Lesley Day (Cadeirydd);
Y Cyngorydd Anne Lloyd Jones (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr: Anwen Davies, Tom Ellis, Jean Forsyth, Selwyn Griffiths, Jason Humphreys, Sion Wyn Jones, Dilwyn Morgan, Michael Sol Owen a Gareth Thomas.

Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Ioan Thomas (Aelod Cabinet Gofal Cwsmer).

Swyddogion: Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Debbie Williams Jones (Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd Dros Dro), Sion Gwynfryn Williams (Rheolwr Cyfathrebu) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cyngorwyr Charles Wyn Jones a Mandy Williams-Davies.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. DYMUNIADAU GORAU

Dymunwyd yn dda i Vera Jones, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd, ar enedigaeth merch yn ddiweddar.

3. MATER BRYD – YMATEB I YMGYNGHORIAD Y COMISIWN AR LYWODRAETHU A DARPARU GWASANAETHAU CYHOEDDUS

Nid oedd yr eitem hon wedi'i chynnwys ar y rhaglen, ond cytunodd y Cadeirydd i'w thrafod fel mater bryd o dan Adran 100B(4)(b) Deddf Llywodraeth Leol 1972 er mwyn cael eglurder ar y sefyllfa gyfansoddiadol yn y drafodaeth ar y mater yn y Cyngor llawn ar 19 Medi, 2013.

Mynegwyd pryder ynglŷn â chynnwys llythyr a anfonwyd gan Arweinydd y Cyngor mewn ymateb i ymgynghoriad y Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus a'r ffaith bod yr ymateb wedi'i anfon ar ran y Cyngor cyn ymgynghori â'r aelodau. 'Roedd y mater yn ymddangos ar raglen y Cyngor ar y 19fed o Fedi, ond dadleuwyd bod hynny'n rhy hwyr ac y dylid bod wedi galw cyfarfod bryd o'r Cyngor i drafod yr ymateb cyn i'r cyfnod ymgynghori ddod i ben ar 31 Awst.

O safbwynt y broses, amlinellodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol y drefn arferol o gyflwyno sylwadau amodol hyd oni fo pwyllgor wedi cyfarfod, ac eglurodd hefyd y byddai'n anghyfansoddiadol i'r pwyllgor hwn drafod yr ymateb oherwydd bod y mater y tu allan i'w gylch gorchwyl.

PENDERFYNWYD gadael y mater i'r Cyngor ei drafod.

Nododd y Cadeirydd ei pharodrwydd i anfon unrhyw sylwadau gan aelodau fel unigolion ymlaen i'r Comisiwn.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 4 Mehefin, 2013 fel rhai cywir.

5. CYFRYNGAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn cyflwyno canllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar gyfryngau cymdeithasol i gynghorwyr ac yn gofyn i'r pwyllgor ystyried eu haddasu yn benodol i Wynedd a/neu lunio protocol penodol ar gyfer y defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan gynghorwyr.

Ymhelaethodd y Rheolwr Cyfathrebu ar ddefnydd y Cyngor o wefannau cymdeithasol yn gorfforaethol a rhoddodd amlinelliad o rym a photensial y cyfryngau newydd hyn. Awgrymodd fod y canllawiau cenedlaethol yn fan cychwyn da, ond bod lle i'w cryfhau, er enghraifft, o bersbectif yr iaith Gymraeg.

Rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif sylwadau a ganlyn:-

- Bod cofio bod llawer o etholwyr yn dewis cysylltu â'r Cyngor drwy alw yn y swyddfa, ffonio neu yrru neges destun neu e-bost.
- Y byddai'n fuddiol darparu hyfforddiant i'r aelodau ar y canllaw, ar ôl ei fabwysiadu, ynghyd â chyfres o awgrymiadau ar sut i ddefnyddio *Facebook* a *Twitter*.
- Y gallai is-grŵp edrych ar y posibilrwydd y gallai'r Aelodau Cabinet ddefnyddio *Twitter* fel dull o rannu gwybodaeth ynglŷn â'r hyn sy'n digwydd o fewn eu maes portffolio.

Cyfeiriodd aelod at anawsterau technegol gyda'r I-pad, gan nodi fod yr aelodau angen fwy o gefnogaeth gan yr Uned Technoleg Gwybodaeth. Cytunodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol i fynd â'r neges yn ôl.

PENDERFYNWYD

- (a) **Argymhell y dylai Gwynedd fabwysiadu eu canllawiau eu hunain ar y defnydd o gyfryngau cymdeithasol.**
- (b) **Argymhell sefydlu is-grŵp ar y cyd gyda'r Pwyllgor Safonau i gydweithio ar lunio canllawiau cyfryngau cymdeithasol i gynghorwyr ar gyfer Gwynedd (gyda'r union broses ar gyfer cyflawni hynny i'w gytuno rhwng Cadeiryddion y ddau bwyllgor).**
- (c) **Enwebu Cadeirydd y pwyllgor hwn, Y Cynghorydd Lesley Day, ynghyd â'r Cynghorwyr Selwyn Griffiths a Sion Wyn Jones i wasanaethu ar yr is-grŵp.**

6. GWE DDARLLEDU A MYNYCHU CYFARFODYDD O BELL

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn cyflwyno'r datblygiadau diweddaraf ynghylch cwrdd â gofynion gwe ddarlledu, mynychu cyfarfodydd o bell a'r datblygiadau ynghylch grant i gynghorau tref a chymuned.

Rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif sylwadau a ganlyn:-

Mynychu cyfarfodydd o bell

- Y gallai'r aelodau hynny sy'n cymryd rhan o Bwllheli neu Ddolgellau deimlo'n ynysig gan ei bod yn anodd iddynt dynnu sylw'r Cadeirydd yng Nghaernarfon.
- Er bod y cyfrwng yn gweithio, na ddymunid ei weld yn cael ei ymestyn yn ormodol.
- Y dylid sefydlu polisi ynglŷn â beth fydd yn digwydd os yw'r offer yn peidio â gweithio.
- Y gellid edrych ar wneud astudiaeth manteision cost o gynnal cyfarfodydd o bell.
- Bod angen hyfforddi cadeiryddion ynglŷn â sut i redeg cyfarfod drwy fideo gynadledda.
- Ei bod yn anodd i gadeirydd yn Ystafell Ogwen, Caernarfon gadw llygaid ar y sgrin fawr (Dolgellau) a'r sgrin fach (Pwllheli) a'r bobl sydd yn yr ystafell, a bod peryg' anwybyddu pobl sydd ddim yn yr un ystafell.

Gwe ddarlledu

- Y dylid gwneud ymdrech arbennig i we ddarlledu pan fo pwnc mawr a dadleuol yn dod i fyny oherwydd ei bod yn bwysig bod pawb sy'n dymuno gwrando ar y drafodaeth yn cael y cyfle i wneud hynny.
- O safbwynt hawl y cyhoedd i wrando ar drafodaethau'r Cyngor, nodwyd nad oedd y drws allanol i'r Siambr yn agored ar gychwyn cyfarfodydd y dyddiau hyn a nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol y byddai hynny'n cael ei ddatrys.

Datblygiad gwefannau i gynghorau tref a chymuned

- Holwyd ynglŷn â'r posibilrwydd y gallai cynghorau cymuned greu gwefannau ar y cyd a chytunodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol i wirio'r canllawiau i weld a fyddai hynny'n bosib'.

PENDERFYNWYD

- (a) **Cymeradwyo symud ymlaen gyda darpariaeth ymuno â chyfarfodydd o bell, yn amodol ar y cymalau isod:-**
- (i) **Bod y ddarpariaeth ar gael yn yr ystafelloedd fideo gynadledda yn eiddo'r Cyngor yn Nolgellau a Phwllheli yn unig (er cael sicrwydd am ddibynadwyedd y ddarpariaeth);**
 - (ii) **Peidio â chynnig y ddarpariaeth ar gyfer cyfarfodydd lle gwneir penderfyniadau gweithredol (Cabinet, Cyngor, Pwyllgor Cynllunio a Phwyllgor Trwyddedu) ar y cychwyn er osgoi unrhyw gwestiynau cyfansoddiadol pe byddai'r offer yn peidio â gweithio ac aelod felly yn methu ymarfer ei hawl pleidleisio.**
- (b) **Cymeradwyo symud ymlaen gyda darpariaeth gwe-ddarlledu o Siambr Dafydd Orwig a Siambr Hywel Dda ac, yn amodol ar faint y costau, i wneud darpariaeth ar gyfer unrhyw ofynion sefydlu a chynnal y tu hwnt i'r arian grant allan o'r gyllideb Costau Democratiaeth.**
- (c) **Parhau i gefnogi'r gwaith o hwyluso datblygu gwefannau i gynghorau cymuned, gan dderbyn diweddariad ar y niferoedd sydd wedi datgan diddordeb i sefydlu gwefan yn y cyfarfod nesaf.**

7. ADRODDIADAU BLYNYDDOL AELODAU ETHOLEDIG

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd yn manylu ar y gwersi a ddysgwyd o brofiad yr aelodau o lunio Adroddiadau Blynyddol eleni.

O safbwynt cywirdeb, nodwyd bod angen newid y cyfeiriad at y Cynghorydd 'Eirwyn Thomas' ym mharagraff 3.1 i ddarllen 'Eirwyn Williams'.

Rhodddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif sylwadau a ganlyn:-

- Ei bod yn hynod bwysig bod yr aelodau'n cadw cofnod parhaus o'u gweithgareddau er mwyn hwyluso llunio'r adroddiad ar ddiwedd y flwyddyn.
- Ei bod yn bwysig bod yr aelodau'n deall nad oes gorfodaeth arnynt i gyhoeddi adroddiad blynyddol.
- Bod y canllawiau braidd yn gyfyngedig ac nad oes rhyddid i'r aelod wneud unrhyw sylwadau personol yn ei adroddiad.
- Ei bod yn anodd dod o hyd i'r adroddiadau blynyddol ar wefan y Cyngor. Mewn ymateb, eglurodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol fod yna adran arbennig ar hyn ynghyd â linc i adroddiadau unigol ar y tudalennau sy'n cynnwys lluniau a manylion cyswllt yr aelodau. Awgrymwyd cynnwys eitem yn Rhaeadr yn esbonio sut i ddod o hyd i adroddiadau'r wyth aelod am 2012/13 ac yn gwahodd yr aelodau eraill i gynhyrchu eu hadroddiadau blynyddol eu hunain y flwyddyn nesaf.
- Y gallai'r cyhoeddiad blynyddol o dreuliau aelodau gyfeirio at y ffaith bod rhai aelodau yn cynhyrchu adroddiadau blynyddol.

PENDERFYNWYD

- (a) **Cynnal trafodaethau gyda'r aelodau etholedig na luniodd adroddiadau blynyddol eleni er mwyn canfod pa gefnogaeth ac arweiniad fyddai ei angen arnynt hwy i'w galluogi i lunio adroddiadau blynyddol yn 2013/14.**
- (b) **Cyflwyno adroddiad gerbron y Pwyllgor Gwasanaethau Democritaidd nesaf yn sgil y trafodaethau hyn, i gynnwys argymhellion clir a phendant fyddai'n galluogi'r Cyngor i hwyluso'r broses o alluogi aelodau etholedig i lunio a chyhoeddi adroddiad blynyddol yn 2013/14.**

8. GWYBODAETH I AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democritaidd yn cyflwyno adborth rhai aelodau am Rhaeadr ac yn trafod dulliau o gyfathrebu gydag aelodau etholedig.

Gofynnwyd i'r aelodau am arweiniad:-

- (a) ar unrhyw ddatblygiadau pellach i Rhaeadr.
- (b) ynghylch y camau nesaf y dylid eu cymryd o safbwynt edrych ar ddulliau o dderbyn sylwadau a / neu ymatebion gan aelodau etholedig
- (c) ynglŷn â'r dulliau gorau o dderbyn ymatebion gan yr aelodau i holiadur sydd wedi ei lunio ar eu cyfer.

Nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol ei fod o'r farn bod Rhaeadr yn gyfrwng da i roi gwybodaeth allan i'r aelodau, ond ddim cystal o safbwynt derbyn ymatebion i ymgynghoriadau.

Ymhelaethodd y Rheolwr Cyfathrebu ar y canfyddiad a'r defnydd hyd yn hyn o Rhaeadr gan nodi efallai bod lle i gyd-gordio'n well fel na ofynnir am ymatebion i ormod o ymgynghoriadau ar yr un pryd.

Rhodddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau.

PENDERFYNWYD cyflwyno'r arweiniad a ganlyn mewn perthynas â Rhaeadr a dulliau o gyfathrebu gydag aelodau:-

- Y dylid hysbysu'r holl adrannau mai Rhaeadr yw'r norm bellach ar gyfer cyfathrebu â'r aelodau.
- Y dylid anfon e-byst at aelodau yn ennyn sylwadau ac ymatebion ar bynciau penodol yn Rhaeadr.
- Y dylid disgwyl am ganlyniad yr holiadur cyn penderfynu'n derfynol ar amlder cyhoeddi Rhaeadr.
- Y croesawir y drefn o atgoffa'r aelodau pan fo rhifyn newydd o Rhaeadr ar gael.
- Y croesawir y syniad o roi tudalen ar Rhaeadr i bob Aelod Cabinet ac y dylai bod gan Gadeirydd y Cyngor dudalen hefyd.
- Y byddai'n fuddiol cael gwybodaeth ar Rhaeadr ynglŷn â gwaith stryd a gwaith ffordd.
- Bod perygl creu gormod o gyfryngau gwybodaeth i aelodau ac y byddai rhyw fath o fodd chwilio [*search facility*] yn fuddiol.
- Y byddai'n fuddiol cael linc fyddai'n galluogi'r aelodau i dracio'r hyn sydd wedi digwydd i geisiadau cynllunio aeth i apêl.
- Y dylai eitemau yn Rhaeadr fod yn gryno a phwrpasol rhag gorlwytho'r aelodau â gwybodaeth.
- Na ddylai Rhaeadr gael ei gymryd fel esgus gan swyddogion i beidio rhoi gwybodaeth i aelodau unigol ynglŷn â'r hyn sy'n digwydd yn eu hardal.

9. HYFFORDDIANT AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad llafar gan yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol yn nodi:-

- Mai anghyson iawn fu'r diddordeb ymhlith aelodau mewn cael adolygiad o'u hanghenion hyfforddiant a datblygu ac ychydig o ymateb a gafwyd i eitem yn Rhaeadr yn ceisio ennyn eu diddordeb.
- Y bwriadai gysylltu'n ffurfiol â phob aelod i ofyn iddynt a ddymument gael cyfweiliad a Chynllun Datblygu Personol ai peidio, gan weithredu ar sail hynny.
- Yn unol â'r gofynion, byddai trefniadau'n cael eu gwneud i adnabod pobl i gynnal y cyfweiliadau unwaith y byddai'r niferoedd wedi'u cadarnhau.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00am a daeth i ben am 11.35am.